

BRIDGES

การวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม

ว่าด้วยอนาคตการศึกษาของผู้ย้ายถิ่นข้ามชาติในประเทศไทย

รายงานสรุป

พฤศจิกายน 2562

1. สรุปย่อ

โอกาสทางการศึกษาของเด็กผู้ย้ายถิ่นข้ามชาติได้พัฒนาเปิดกว้างขึ้นมาก นับจากงานวิจัยขององค์กร Save the Children และองค์กร World Education ล่าสุดเมื่อปี พ.ศ. 2558 ว่าด้วยการศึกษาเพื่อเด็กข้ามชาติ ปัจจุบันเด็กข้ามชาติส่วนใหญ่สามารถเข้าถึงการศึกษาระดับมัธยมศึกษาของรัฐบาลได้ ศูนย์การเรียนรู้ผู้ย้ายถิ่นข้ามชาติหันมาใช้หลักสูตรซึ่งเป็นที่ยอมรับอย่างเป็นทางการ คือ หลักสูตรการศึกษาในระบบของประเทศเมียนมา หลักสูตรการศึกษานอกระบบ (กศน.) ของประเทศเมียนมาและหลักสูตรการศึกษานอกระบบ (กศน.) ของประเทศไทย ดังนั้นศูนย์การเรียนรู้ผู้ย้ายถิ่นข้ามชาติจึงได้รับวุฒิการศึกษาซึ่งเป็นที่ยอมรับของรัฐบาลได้ นอกจากนี้ พ.ศ. 2561 ประเทศไทยโดยกระทรวงศึกษาธิการ ได้มีประกาศเรื่องการรับนักเรียน นักศึกษา ที่ไม่มีหลักฐานทะเบียนราษฎรหรือไม่มีสัญชาติไทย ให้สามารถเข้าโรงเรียนไทยได้อีกด้วย

ถึงแม้ว่ามีความก้าวหน้าในประเด็นดังที่ได้กล่าวไปข้างต้นแล้วนั้น เด็กผู้ย้ายถิ่นข้ามชาติในประเทศไทยจำนวนมากกว่าครึ่งก็ยังคงไม่ได้เข้าสู่ระบบการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการของประเทศไทยและ Migrant Working Group (2562) คาดการณ์ว่า ยังมีประชากรเด็กผู้ย้ายถิ่นข้ามชาติที่ไม่ได้เข้าสู่ระบบการศึกษามากกว่าสองแสนคน ด้วยเหตุที่ประชากรผู้ย้ายถิ่นข้ามชาติเข้ามาในประเทศไทยได้เพิ่มจำนวนขึ้นมากในช่วง 3 ทศวรรษที่ผ่านมา ส่งผลให้ความต้องการในการเข้าถึงการศึกษาเพิ่มขึ้นตามไปด้วย ยังคงมีอีกหลายประเด็นที่จำเป็นต้องได้รับการผลักดันต่อการจัดการศึกษาให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกัน เพื่อให้เด็กผู้ย้ายถิ่นข้ามชาติสามารถเข้าถึงระบบการศึกษาของประเทศไทย รวมทั้งให้การสนับสนุนครูและศูนย์การเรียนรู้ผู้ย้ายถิ่นข้ามชาติให้ได้จดทะเบียนอย่างถูกต้องตามกฎหมาย

รายงานฉบับนี้เป็นผลการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research หรือ PAR) ครอบคลุมหลายพื้นที่ซึ่งต่อยอดมาจากงานวิจัยเดิมขององค์กร Save the Children และองค์กร World Education ในปี พ.ศ. 2558 โดยโครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมนี้มุ่งศึกษาทัศนคติของ ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียน ผู้บริหารศูนย์การเรียนรู้ผู้ย้ายถิ่นข้ามชาติ ครู บิดา มารดา ผู้ปกครอง และนักเรียนผู้ย้ายถิ่นข้ามชาติ ทั้งในโรงเรียนรัฐบาลของประเทศไทยและศูนย์การเรียนรู้ผู้ย้ายถิ่นข้ามชาติ โดยการสำรวจภาคสนามของการวิจัยครั้งนี้มีผู้มีส่วนร่วมทั้งหมด 1,763 คน จากสถานศึกษาจำนวน 47 แห่ง แบ่งเป็นศูนย์การเรียนรู้ผู้ย้ายถิ่นข้ามชาติจำนวน 32 แห่ง และโรงเรียนรัฐบาลของประเทศไทยจำนวน 15 โรงเรียน จาก 5 อำเภอในจังหวัดตากและจังหวัดระนอง

คุณภาพการศึกษา : เพื่อการศึกษาที่ทั่วถึงสำหรับเด็กผู้ย้ายถิ่นข้ามชาติ ควรมีทั้งศูนย์การเรียนรู้ผู้ย้ายถิ่นข้ามชาติและโรงเรียนรัฐบาลของประเทศไทยควบคู่กันไป

“นักเรียนข้ามชาติส่วนใหญ่ที่ครูเคยสอน
ล้วนแต่มีความพยายามมาก
และมีผลการเรียนที่ดีกว่าเด็กไทยด้วยซ้ำ”

ครูโรงเรียนรัฐบาลของประเทศไทย
อ.ท่าสองยาง จ.ตาก

ผลการค้นพบประการแรกนำไปสู่ภาพในเชิงบวกกล่าวคือนักเรียนผู้ย้ายถิ่นข้ามชาติทั้งในศูนย์การเรียนรู้ผู้ย้ายถิ่นข้ามชาติและโรงเรียนรัฐบาลของประเทศไทยระบุว่าตนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพดีแล้ว บิดามารดาของนักเรียนจำนวนมากก็มีความพึงพอใจกับการเลือกสถานศึกษาให้แก่บุตรของตน อีกทั้งยังเชื่อว่าสถานศึกษาปัจจุบันของบุตรนั้นจะมอบโอกาสในอนาคตที่ดีที่สุดได้ ตัวอย่างเช่น เมื่อสอบถามว่าความรู้ในภาษาใดจะมีความสำคัญต่อความสำเร็จในอนาคตของนักเรียนผู้ย้ายถิ่นข้ามชาติ คำตอบที่พบมากที่สุดในกลุ่มโรงเรียนรัฐบาลของประเทศไทยคือภาษาไทย รองลงมาคือภาษาอังกฤษ ส่วนกลุ่มศูนย์การเรียนรู้

ผู้ย้ายถิ่นข้ามชาติพบมากที่สุดคือภาษาอังกฤษ รองลงมาคือภาษาพม่า

ศูนย์การเรียนรู้ผู้ย้ายถิ่นข้ามชาติ (Migrant Learning Center) เป็นสถานศึกษาที่ให้โอกาสแก่เด็กผู้ย้ายถิ่นข้ามชาติที่ไม่ได้สมัครเข้าโรงเรียนรัฐบาลของประเทศไทยให้เข้าถึงการศึกษาเป็นไปตามนโยบายการศึกษาเพื่อปวงชน

Photo credit: MAF

Photo credit: TeacherFOCUS

การเป็นที่ยอมรับ : ศูนย์การเรียนรู้ผู้ย้ายถิ่นข้ามชาติมีแนวโน้มจะเข้าถึงเด็กนอกระบบการศึกษาได้มากที่สุด หากแต่ศูนย์การเรียนรู้ผู้ย้ายถิ่นข้ามชาติจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุน

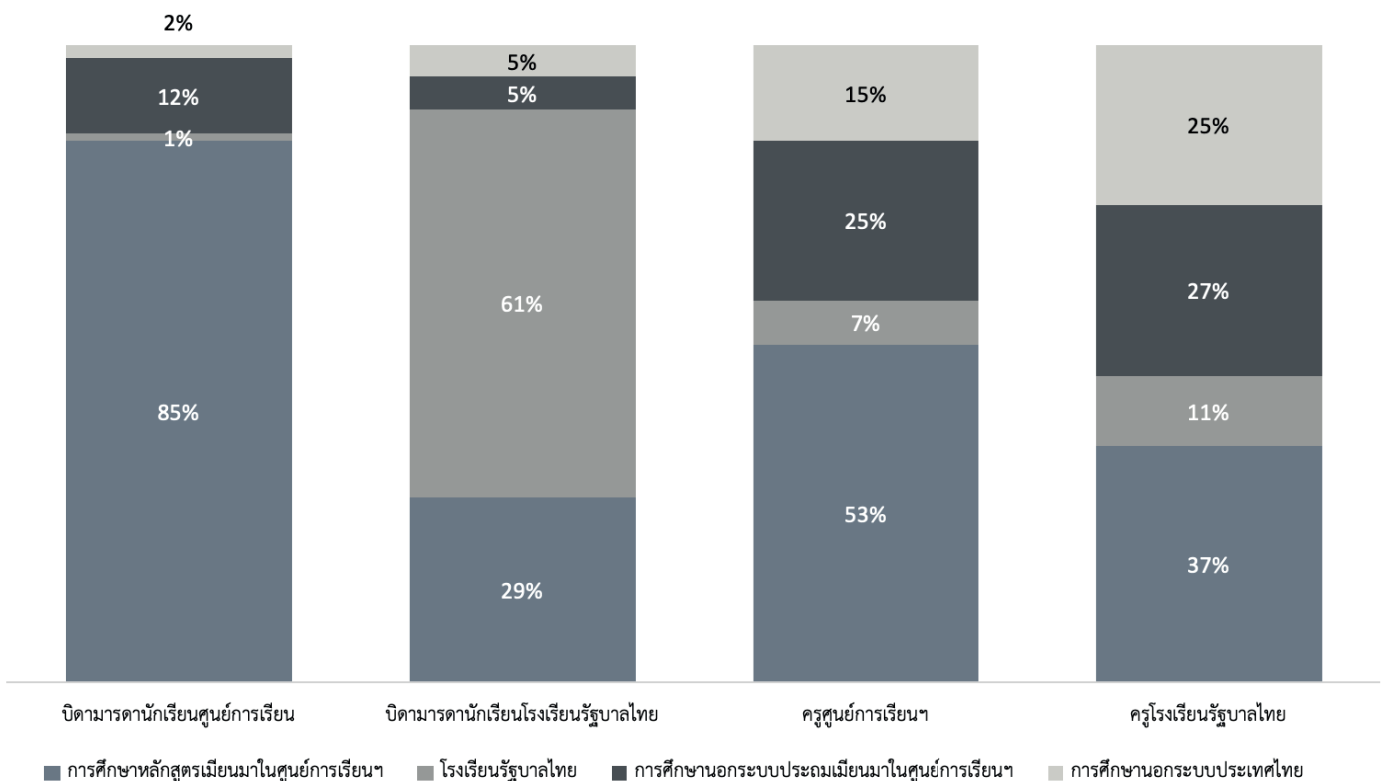
ในช่วง 3 ทศวรรษที่ผ่านมา ครูผู้ย้ายถิ่นข้ามชาติเป็นผู้ให้การศึกษาในภาษาแม่อันมีความอ่อนไหวทางวัฒนธรรม และมีความเชื่อมโยงกับท้องถิ่นให้แก่เด็กผู้ย้ายถิ่นข้ามชาติจากประเทศเมียนมาโดยตลอดมา ร้อยละ 70 ของครูในศูนย์การเรียนรู้ผู้ย้ายถิ่นข้ามชาติที่เข้าร่วมการสำรวจระบุว่าอาชีพครูเป็นเป้าหมายด้านอาชีพการงานของตน แม้ว่าตนจะยังไม่ได้รับการยอมรับหรือการรับรองอย่างเป็นทางการจากรัฐบาลใดก็ตาม ทั้งนี้ ผลการสำรวจได้ยืนยันถึงควมมีประสบการณ์ การเข้ารับการฝึกอบรม และพื้นฐานทางการศึกษาที่ดีของครูเหล่านี้ได้อย่างชัดเจน

เมื่อสอบถามว่าสิ่งใดคือความต้องการจำเป็นสูงสุดของครู คำตอบที่พบบ่อยที่สุดก็คือ การได้รับการยอมรับอย่างเป็นทางการ ซึ่งมีความสำคัญกว่าความต้องการในการเพิ่มเงินเดือน

ในขณะที่ครูศูนย์การเรียนรู้ผู้ย้ายถิ่นข้ามชาติ ยังไม่ได้รับการรับรองอย่างเป็นทางการ แต่ได้มีการเปลี่ยนแปลงที่ยิ่งใหญ่เกิดขึ้นในช่วง 4 ปีที่ผ่านมา คือศูนย์การเรียนรู้ผู้ย้ายถิ่นข้ามชาติส่วนใหญ่ได้หันมาใช้หลักสูตรที่ได้รับการยอมรับจากรัฐบาลเพื่อเปิดสะพานเชื่อมสู่ระบบการศึกษาของทั้งสองประเทศ โดยร้อยละ 91 ของบิดามารดาของนักเรียนศูนย์การเรียนรู้ผู้ย้ายถิ่นข้ามชาติที่เข้าร่วมการสำรวจมีความมั่นใจว่า พวกเขาจะสามารถพาบุตรของตนไปเข้าโรงเรียนรัฐบาลของประเทศเมียนมาได้ในวันที่ได้กลับคืนสู่ถิ่นฐาน

อย่างไรก็ตาม เด็กผู้ย้ายถิ่นข้ามชาตินับแสนก็ยังไม่ได้เข้าสู่ระบบการศึกษา ซึ่งทั้งบิดามารดาและครูล้วนมองว่าศูนย์การเรียนรู้ผู้ย้ายถิ่นข้ามชาติคือทางเลือกทางการศึกษาที่เด็กนอกระบบการศึกษาจะเข้าถึงได้มากที่สุด ดังแผนภาพข้างล่างนี้

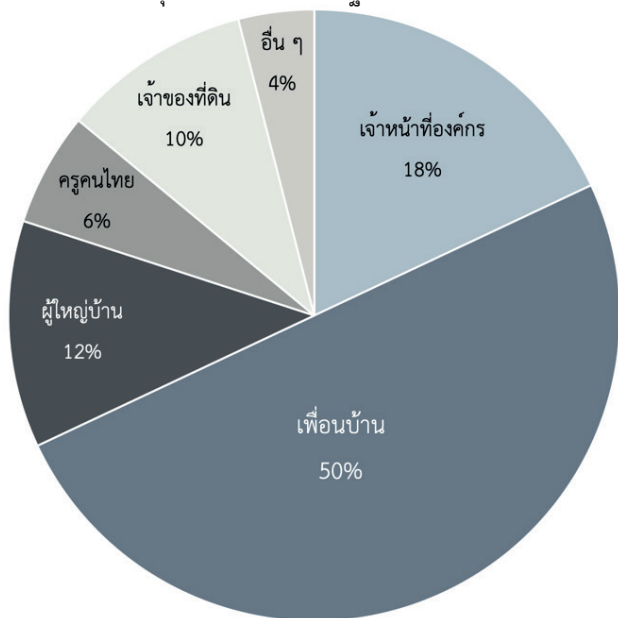
ทัศนคติต่อทางเลือกทางการศึกษาที่เด็กผู้ย้ายถิ่นข้ามชาตินอกระบบการศึกษาจะเข้าถึงได้มากที่สุด

การเข้าถึงการศึกษา : ศูนย์การเรียนรู้ผู้ย้ายถิ่นข้ามชาติเป็นสถานศึกษาที่เปิดโอกาสให้เด็กผู้ย้ายถิ่นข้ามชาติ เข้าสู่ระบบการศึกษา มีฉะนั้นผู้ย้ายถิ่นข้ามชาติจำนวนมากจะไม่สามารถเข้าถึงการศึกษาได้

ผู้ที่ให้ความช่วยเหลือบิดามารดา ผู้ย้ายถิ่นข้ามชาติ ในการพาบุตรสมัครเข้าโรงเรียนรัฐบาลของประเทศไทย

ระบบการศึกษาในโรงเรียนรัฐบาลของประเทศไทยซึ่งขับเคลื่อนตามนโยบายการศึกษาเพื่อปวงชน เป็นแนวทางที่จะนำไปสู่การศึกษาอย่างทั่วถึงได้ เด็กทุกคนในประเทศไทยไม่ว่าจะถือสัญชาติใดล้วนมีสิทธิ์ที่จะได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 15 ปี หากแต่ยังคงมีอุปสรรคที่ขัดขวางการเข้าถึงการศึกษาในครอบครัวผู้ย้ายถิ่นข้ามชาติจำนวนมาก คือ ด้านภาษาและการไม่มีเอกสารแสดงตน โดยร้อยละ 62 ของบิดามารดา ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนรัฐบาลของประเทศไทยระบุว่าตนจำเป็นต้องมีผู้ช่วยเหลือในการพาบุตรไปสมัครเข้าเรียน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเพื่อนบ้าน ผู้ใหญ่บ้าน เจ้าหน้าที่องค์กร และครูคนไทย เป็นต้น หากมีกลไกสนับสนุนบิดามารดา ผู้ปกครองผู้ย้ายถิ่นข้ามชาติอาจจะช่วยให้เด็กผู้ย้ายถิ่นข้ามชาติเข้าเรียนได้มากขึ้น อุปสรรคดังที่ได้กล่าวมาข้างต้นล้วนได้รับการกล่าวถึงในงานวิจัยอื่นและได้รับการยืนยันซึ่งปรากฏในงานวิจัยฉบับนี้

อย่างไรก็ตามการเข้าถึงการศึกษาในศูนย์การเรียนรู้ผู้ย้ายถิ่นข้ามชาติซึ่งดำเนินการเพื่อการศึกษาของประชากรกลุ่มนี้เป็นการเฉพาะนั้นมีความแตกต่างออกไป

ศูนย์การเรียนรู้ผู้ย้ายถิ่นข้ามชาติเหล่านี้ถือเป็น “เส้นทาง” สำหรับเด็กย้ายถิ่นข้ามชาติ จำนวนมากที่อยู่นอกระบบการศึกษาของประเทศไทยหรือมีทักษะภาษาไทยไม่ดีพอที่จะประสบความสำเร็จในระบบการศึกษาของประเทศไทยได้ อีกทั้งยังเป็นสถานที่จัดการศึกษาอย่างต่อเนื่องให้แก่เด็กผู้ย้ายถิ่นข้ามชาติที่ติดตามครอบครัวเข้ามาในประเทศไทยแล้วพบว่าตนอายุมากหรือเกินเกณฑ์และไม่สามารถเข้าสู่ระบบการศึกษาของประเทศไทยตามระดับชั้นที่เคยเรียนอยู่ในประเทศเมียนมาได้ ทั้งนี้ พบข้อมูลว่านักเรียนในโรงเรียนรัฐบาลของประเทศไทยที่อายุมากกว่าเพื่อนในชั้นมักออกกลางคันเป็นจำนวนมาก บางส่วนถูกจัดให้เข้าเรียนในระดับชั้นที่ต่ำกว่าระดับการศึกษาที่ตนเองสำเร็จจากประเทศเมียนมาซึ่งส่งผลกระทบต่อการศึกษาของพวกเขาเป็นอย่างมาก เมื่อโรงเรียนรัฐบาลของประเทศไทยยังเปิดแผนการเรียนสอนสองภาษาอย่างไม่ทั่วถึง ศูนย์การเรียนรู้ผู้ย้ายถิ่นข้ามชาติจึงยังมีความจำเป็นอย่างยิ่งเพื่อเป็นสถานศึกษาที่เปิดโอกาสให้เด็กผู้ย้ายถิ่นข้ามชาติเข้าสู่ระบบการศึกษาของประเทศไทย トラบเท่าที่ประเทศไทยยังคงรับประชากรผู้ย้ายถิ่นข้ามชาติจำนวนมากเช่นนี้ต่อไป

ความยั่งยืน : ประชากรผู้ย้ายถิ่นข้ามชาติจำนวนมากมองเห็นอนาคตของตนในประเทศไทย

ร้อยละ 59 ของครูผู้ย้ายถิ่นข้ามชาติและร้อยละ 71 ของนักเรียนผู้ย้ายถิ่นข้ามชาติที่เข้าร่วมการสำรวจจะระบุว่าตนอาศัยอยู่ในประเทศไทยมาแล้วมากกว่า 10 ปี ร้อยละ 40 ของครูผู้ย้ายถิ่นข้ามชาติ และร้อยละ 43 ของบิดามารดา ผู้ปกครองผู้ย้ายถิ่นข้ามชาติต่างคาดหวังที่จะอยู่ในประเทศไทยมากกว่า 10 ปี ด้วยเหตุนี้การวางแผนการศึกษาระยะยาวจึงมีความเป็นไปได้ เพราะมีชุมชนผู้ย้ายถิ่นข้ามชาติที่ค่อนข้างอยู่ตัว ครูมีความมุ่งมั่น มีศักยภาพเพียงพอที่จะให้การศึกษาในภาษาแม่แก่นักเรียนผู้ย้ายถิ่นข้ามชาติอย่างต่อเนื่อง ผลการวิจัยนี้นำไปสู่ข้อเสนอแนะว่าแนวทางการแก้ไขที่จะให้เกิดความคุ้มค่าและครอบคลุมที่สุดคือการให้การรับรองและสนับสนุนส่งเสริมศูนย์การเรียนรู้ผู้ย้ายถิ่นข้ามชาติและครูผู้ย้ายถิ่นข้ามชาติอย่างเป็นทางการ ซึ่งได้จัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความหวังและเป้าหมายในอนาคตของ บิดามารดา ผู้ปกครอง และนักเรียนผู้ย้ายถิ่นข้ามชาติ ปัจจุบันการเข้าถึงระบบการศึกษาของประเทศไทยในกลุ่มของเด็กผู้ย้ายถิ่นข้ามชาติมีความคืบหน้า แต่ยังมีอุปสรรคในการสมัครเรียนและประสบความสำเร็จในโรงเรียนรัฐบาลของประเทศไทย ยังคงต้องมีการผลักดันเพื่อให้เกิดการศึกษาแบบเรียนรวม ขณะที่ผู้สนับสนุนเปลี่ยนแปลงลำดับความสำคัญของการช่วยเหลือ ผู้จัดการการศึกษาแก่เด็กผู้ย้ายถิ่นข้ามชาติก็ได้ปรับตัวรับมือกับสภาพปัญหาการขาดแคลนงบประมาณและการสนับสนุนที่ยังไม่ได้รับจากรัฐบาล

สรุปข้อเสนอแนะหลัก

- ก. **รับรองศูนย์การเรียนรู้ผู้ย้ายถิ่นข้ามชาติอย่างเป็นทางการและถูกกฎหมาย** ปัจจุบันศูนย์การเรียนรู้ผู้ย้ายถิ่นข้ามชาติจัดการศึกษาในภาษาแม่อันเป็นที่ยอมรับให้แก่เด็กผู้ย้ายถิ่นข้ามชาติ อีกทั้งยังมีแนวโน้มที่จะเป็นที่เตรียมความพร้อมให้แก่เด็กผู้ย้ายถิ่นข้ามชาติที่จะก้าวเข้าสู่โรงเรียนรัฐบาลของประเทศไทยและพร้อมเข้าสู่สังคมไทยต่อไปด้วย นอกจากนี้ศูนย์การเรียนรู้ผู้ย้ายถิ่นข้ามชาติยังเป็นสถานศึกษาที่เด็กผู้ย้ายถิ่นข้ามชาติที่ไม่เข้าถึงระบบการศึกษาจะเข้าถึงได้มากที่สุด จึงถือว่ามีความสำคัญในฐานะ “ตาข่ายนิรภัย” สำหรับเด็กผู้ย้ายถิ่นข้ามชาติในประเทศไทยจำนวนหนึ่งอีกด้วย ศูนย์การเรียนรู้ผู้ย้ายถิ่นข้ามชาติทั้งหลายจึงมีความต้องการกระบวนการของการรับรอง ที่ชัดเจน ยืดหยุ่นและตั้งอยู่บนมาตรฐานที่เป็นไปได้
- ข. **ความมั่นคงปลอดภัยและการรับรองคุณวุฒิของครูผู้ย้ายถิ่นข้ามชาติ** ครูผู้ย้ายถิ่นข้ามชาติจำนวนมากมีประสบการณ์และผ่านการฝึกอบรมที่มีคุณภาพมาแล้วแต่ยังมิได้เป็นที่ยอมรับอย่างเป็นทางการ หากกระทรวงศึกษาธิการของประเทศไทยและ/หรือกระทรวงศึกษาธิการของประเทศเมียนมา จะให้การรับรองคุณวุฒิของครูเหล่านี้ผ่านกระบวนการวิธีต่าง ๆ เช่น การฝึกอบรมพัฒนาคุณภาพครู การเรียนทางไกล การเรียนภาคฤดูร้อนเพื่อประกาศนียบัตรครู และการประเมินสมรรถนะครู เป็นต้น จะเป็นการเพิ่มพูนคุณภาพการศึกษาของนักเรียนผู้ย้ายถิ่นข้ามชาติ นอกจากนี้เพื่อความมั่นคงปลอดภัยของครูผู้ย้ายถิ่นข้ามชาติ กระบวนการจดทะเบียนทางกฎหมายและการออกเอกสารประจำตนอย่างเป็นทางการ ถือเป็นความต้องการจำเป็นอย่างยิ่ง
- ค. **ระบุตัวตนและรับเด็กผู้ย้ายถิ่นข้ามชาตินอกระบบการศึกษาให้เข้าเรียน** เพื่อเป็นไปตามนโยบายการศึกษาเพื่อปวงชน เด็กผู้ย้ายถิ่นข้ามชาติต้องการความพยายามและความร่วมมือในด้านต่าง ๆ กล่าวคือ
- 1) ประการแรก **การระบุตัวตน** เหตุใดเด็กผู้ย้ายถิ่นข้ามชาติเหล่านี้จึงไม่ได้เรียนในโรงเรียน พวกเขาอยู่ที่ไหน เหตุใดช่องทางที่มีอยู่จึงใช้ไม่ได้สำหรับพวกเขา คำถามเหล่านี้ต้องได้รับคำตอบก่อนที่จะนำไปสู่การปฏิบัติ
  - 2) ประการที่สอง **การสมัครเข้าเรียน** ทั้งบิดามารดา ผู้ปกครอง และครูที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนรัฐบาลของประเทศไทย และศูนย์การเรียนรู้ผู้ย้ายถิ่นข้ามชาติระบุว่าศูนย์การเรียนรู้ผู้ย้ายถิ่นข้ามชาติคือเส้นทางการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นที่สุดและมีอุปสรรคขัดขวางน้อยที่สุดสำหรับเด็กผู้ย้ายถิ่นข้ามชาติที่อยู่นอกระบบการศึกษา
  - 3) ประการที่สาม **การสนับสนุน** บิดามารดา ผู้ปกครอง ล้วนต้องการการติดตามดูแลอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มั่นใจว่าเด็กผู้ย้ายถิ่นข้ามชาติจะสำเร็จการศึกษา การมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงของบิดามารดา ผู้ปกครอง จะช่วยทำให้เด็กผู้ย้ายถิ่นข้ามชาติที่อยู่ในภาวะเสี่ยงยังเรียนหนังสืออยู่ในโรงเรียนต่อไปได้
- ง. **สร้างความตระหนักรู้ในชุมชนร่วมกัน** ควรมีโอกาสความร่วมมือสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือให้เด็กผู้ย้ายถิ่นข้ามชาติได้รับการศึกษาทุกคน ไม่ว่าจะเป็นผู้ใหญ่บ้าน ครู บิดามารดา ผู้ปกครอง เจ้าของที่ดิน เจ้าหน้าที่รัฐท้องถิ่น นายจ้าง เจ้าหน้าที่องค์กรเอกชน เพื่อให้ได้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ สมาคมครูและผู้ปกครองของศูนย์การเรียนรู้ผู้ย้ายถิ่นข้ามชาติที่มีอยู่แล้วคือกลไกที่ได้รับการสนับสนุนในท้องถิ่นซึ่งมีความเข้าใจถึงตารางเวลาการทำงานของบิดามารดา ผู้ปกครอง อุปสรรคทางภาษาและความแตกต่างทางวัฒนธรรม จึงอาจเป็นช่องทางที่ดีในการการแบ่งปันแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับเส้นทางการศึกษาที่มีอยู่ ขั้นตอนการสมัครเข้าเรียน วันเวลาลงทะเบียนเรียน และการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสมัครเรียน
- จ. **เจ้าหน้าที่ประสานงานการศึกษาชุมชน** กลุ่มคนทำงานซึ่งสื่อสารได้หลายภาษา จะสามารถช่วยบิดามารดา ผู้ปกครอง พยาบาลที่ยังอยู่นอกระบบการศึกษาให้ได้เข้าเรียนในทางเลือกที่ตอบสนองความต้องการของพวกเขาได้ไม่ว่าจะเป็นศูนย์การเรียนรู้ผู้ย้ายถิ่นข้ามชาติหรือโรงเรียนรัฐบาลของประเทศไทย เจ้าหน้าที่ประสานงานที่ดีควรมีความรู้เกี่ยวกับกระบวนการยื่นคำร้องเพื่อขอเอกสารแสดงตนและการขออนุญาตทำงานด้วย เนื่องจากบิดามารดา ผู้ปกครองที่หลบซ่อนด้วยเหตุที่ไม่มีเอกสารจะสามารถพบบุตรไปสมัครเข้าโรงเรียนรัฐบาลของประเทศไทยได้สะดวก อีกทั้งยังมีแนวโน้มจะสามารถสนับสนุนบุตรที่เข้าเรียนอยู่ในโรงเรียนแล้วด้วย

- ฉ. เงินอุดหนุนและการสนับสนุนเพื่อให้สำเร็จการศึกษา นักเรียนผู้ย้ายถิ่นข้ามชาติที่เข้าเรียนในสถานศึกษาแล้ว ควรได้รับการสนับสนุนช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง เนื่องจากเด็กผู้ย้ายถิ่นข้ามชาติเหล่านี้ยังถือว่าอยู่ในความเสี่ยงอยู่แม้จะได้เข้าเรียนแล้ว หลายคนออกกลางคันเพื่อไปทำงานตั้งแต่อายุเพียง 10 ถึง 11 ปี (Thame and Patrawart, 2017) การให้ความช่วยเหลือทางการเงิน อุปกรณ์การเรียน การเดินทาง และอาหารกลางวัน จะช่วยให้เด็ก ๆ เหล่านี้อยู่ในสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนรัฐบาลของประเทศไทยหรือศูนย์การเรียนผู้ย้ายถิ่นข้ามชาติ
- ช. การมีส่วนร่วมอย่างเข้มแข็งของรัฐบาล รัฐบาลควรให้การสนับสนุนเพิ่มเติมให้กับโรงเรียนรัฐบาลของประเทศไทย และศูนย์การเรียนของผู้ย้ายถิ่นข้ามชาติ เพื่อให้เกิดผลตามนโยบายการศึกษาเพื่อปวงชน หรือโครงการที่เกี่ยวข้องกับการข้ามพรมแดน ปัจจุบันศูนย์การเรียนผู้ย้ายถิ่นข้ามชาติยังต้องพึ่งพาการสนับสนุนทางการเงินจากองค์กรระหว่างประเทศอยู่มาก ในขณะที่แหล่งสนับสนุนจากองค์กรเหล่านี้ลดลงเรื่อย ๆ ผลที่ตามมาคืออัตราการออกกลางคันที่สูงขึ้น ผลักให้เด็กผู้ย้ายถิ่นข้ามชาติที่เปราะบางต่อความยากไร้และถูกแสวงหาผลประโยชน์อยู่แล้วไปอยู่ที่ชายขอบมากขึ้น ประชากรผู้ย้ายถิ่นข้ามชาติที่มีการศึกษาที่ดียอมเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมไทยแทนที่จะเป็นภาระ การลงทุนกับการศึกษาเพื่อผู้ย้ายถิ่นข้ามชาติจึงเป็นการลงทุนที่เป็นประโยชน์สำหรับทุกรัฐบาล

Photo credit: HwF

Photo credit: TeacherFOCUS

โครงการวิจัยนี้เป็นความร่วมมือของหน่วยงานซึ่งมุ่งส่งเสริมการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพและเป็นที่ยอมรับ สำหรับเด็กผู้ย้ายถิ่นข้ามชาติจากประเทศเมียนมาในประเทศไทย ดังต่อไปนี้

ศูนย์ประสานงานการจัดการการศึกษาเด็กต่างด้าว (Migrant Educational Co-ordination Center หรือ MECC) เป็นหน่วยงานภายใต้สำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษา (ส.พ.ป.) ดาก เขต 2 ซึ่งเป็นผู้นำการประสานงานระหว่าง ศูนย์การเรียนรู้ผู้ย้ายถิ่นข้ามชาติ องค์กรเอกชน องค์กรชุมชน และหน่วยงานรัฐศูนย์การเรียนรู้ฯทุกแห่งในจังหวัด ดากมีรายชื่ออยู่ภายใต้ศูนย์ประสานงานนี้(<https://www.facebook.com/Migrant-Educationl-Corrdination-Center-TAK-PESAO-2-217234099046282/>)

The Burmese Migrant Workers' Education Committee หรือ BMWEC (คณะกรรมการการศึกษาเพื่อ แรงงานผู้ย้ายถิ่นจากพม่า) เป็นองค์กรชุมชนที่ทำงานเพื่อผู้ย้ายถิ่นจากประเทศเมียนมาในพื้นที่จังหวัดดาก BMWEC ก่อตั้งในปีพ.ศ. 2543 ดำเนินงานในฐานะที่เป็นหน่วยบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ฯ 23 แห่งในจังหวัด ดาก อำนาจการให้มีการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพแก่เด็กข้ามชาติ เพื่อคุณภาพชีวิต สุขภาพ และอนาคตที่ดีของ นักเรียนข้ามชาติ <http://www.bmwec.org>

มูลนิธิช่วยไร้พรมแดน (Help without Frontiers Thailand Foundation หรือ HwF) มุ่งแก้ปัญหาความ ยากไร้ การเลือกปฏิบัติ และความรุนแรงที่รบกวน ผ่านทางงานการศึกษา การสร้างความเข้มแข็งแก่เยาวชน งานด้านสุขภาพ การคุ้มครองเด็ก และการพัฒนาชุมชนเพื่อความยั่งยืน มูลนิธิทำงานตามแนวชายแดนไทย- เมียนมาเพื่อสร้างโอกาสในอนาคตให้แก่เด็ก เยาวชน และชุมชน (<https://helpwithoutfrontiers.org>)

The Burmese Migrant Teachers' Association (BMTA) หรือสมาคมครูผู้ย้ายถิ่นฯจากเมียนมา มุ่งส่งเสริม สิทธิครูผ่านความร่วมมือกับหน่วยงานที่ทำงานส่งเสริมการศึกษาทั้งในระดับท้องถิ่นและนานาชาติ BMTA ส่งเสริมความเป็นเอกภาพและคุณค่าของครูผ่านการฝึกอบรมด้านการจัดการ โรงเรียน และงานสร้างศักยภาพครู (<https://www.facebook.com/migrant.teachers>)

TeacherFOCUS Myanmar มุ่งส่งเสริมเส้นทางที่ยืดหยุ่นสู่การยอมรับครูชายขอบจากประเทศเมียนมาซึ่ง ทำงานคู่ขนานกับระบบการศึกษาไทยตลอดมา และส่งเสริมการบูรณาการครูผู้เมียนมา ผ่านงานสร้างศักยภาพ สือ การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการศึกษา และงานผลักดันเพื่อเปลี่ยนแปลงบนพื้นฐานของข้อมูล (www.teacherfocusmyanmar.org)

Youth Connect Foundation หรือมูลนิธิสายใยเยาวชน ซึ่งได้พัฒนารูปแบบการทำงานกับเยาวชนข้ามชาติ ในพื้นที่แม่สอดอันเป็นเอกลักษณ์และประสบความสำเร็จ โดยทำงานร่วมกับศูนย์การเรียนรู้ฯ ธุรกิจไทยท้องถิ่น และหน่วยงานรัฐ เพื่อจัดบริการการฝึกอบรม การฝึกงาน และการสนับสนุนด้านอาชีพให้นักเรียนข้ามชาติได้ ก้าวเข้าสู่ชีวิตการทำงานที่มีคุณภาพ ปลอดภัย และพึ่งพาตนเองได้ <http://youthconnectthailand.org>

Marist Asia Foundation (MAF) หรือมูลนิธิมารีธาเอเชีย ให้การสนับสนุนช่วยเหลือครอบครัวผู้ย้ายถิ่น จากเมียนมาในจังหวัดระนองนับแต่ปีพ.ศ. 2549 ผ่าน โครงการส่งเสริมสุขภาพและการศึกษา ซึ่งรวมถึงงาน ป้องกัน HIV งานส่งเสริมการศึกษาระดับปฐมวัยและประถม และโครงการศึกษาทางไกลออนไลน์ระดับ มหาวิทยาลัย เพื่ออนาคตที่ดีของเด็กและครอบครัวผู้ย้ายถิ่นข้ามชาติ (<https://www.maristasiafoundation.org>)